

Збрицька Т.П.

*доцент кафедри Управління персоналом та економіки праці
Одеського національного економічного університету,
м. Одеса, Україна*

ЕФЕКТИВНІСТЬ ОСВІТНІХ ТЕХНОЛОГІЙ У ВИЩІЙ ШКОЛІ

Мета сучасної освіти спрямована на розвиток студента і компетентнісний результат, що визначає специфіку освітнього процесу, в основі якого лежать: відмова від простої трансляції знань; проблемно-продуктивний характер вчення; суб'єкт-суб'єктні відносини між викладачем і студентом. Нові соціально-економічні умови змінюють весь освітній процес і актуалізують проблему пошуку ефективних освітніх технологій, що дозволяють досягти сучасного, компетентнісного результату освіти.

Особливістю освіти, на відміну від звичайних послуг, є те, що її якість не можна повною мірою виміряти і оцінити безпосередньо в ході самого процесу. Сила набутих знань проявляється в практичній діяльності та вимагає часу. Таким чином, до числа "вічних" проблем вищої освіти належить проблема поєднання фундаментальної та практичної підготовки фахівців у період навчання у вузі.

Не можна не відзначити принципову зміну, в сучасних умовах, функцій учасників навчального процесу в діаді «Викладач - Студент», рис.1.

Рис. 1 Нові вимоги й підходи до системи вищої освіти в сучасних умовах

Формування *метазнання*, це – формування крім професійних знань, що дозволяє виявити деякий новий (у всякому разі - для студентів) *алгоритм* пошуку рішень - не на шляху компромісу, а на шляху додання системі нових ступенів свободи: у часі (динамізм) і в просторі (структурна оперативна перебудова або самоорганізація), рис.2.

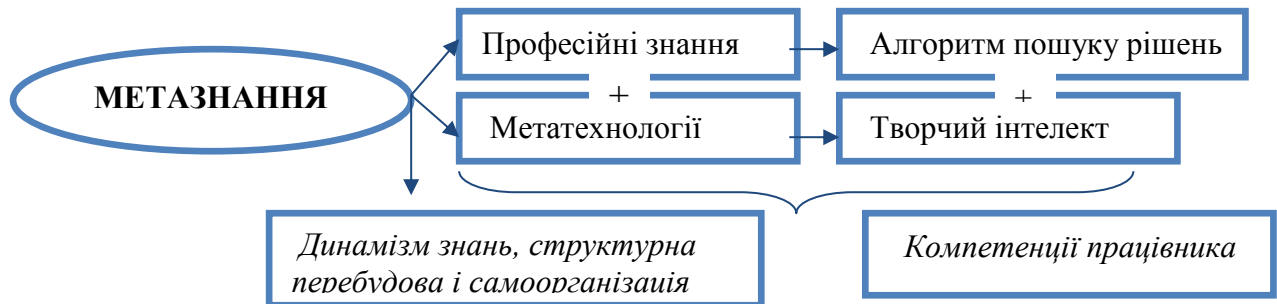

Рис. 2 Алгоритм формування метазнань

Реалізація такого алгоритму (особливо при швидкій зміні умов) вимагає перекладання управлінських і частини інтелектуальних функцій від людини (оператора) до техніки і технології (в тому числі - інформаційної). Розвиток професійної мобільності викладачів і студентів у вищій школі тягне за собою необхідність перебудови не тільки технічної бази, а й істотне коригування всієї системи освіти, що включає в себе *для викладацького складу*:

- ✓ перегляд всього методичного забезпечення освітнього процесу та діагностика якості освіти в системі менеджменту якості освіти;
- ✓ організацію технології конструювання цілісного педагогічного процесу, в якому мають бути воєдино злиті виховне навчання і навчальне виховання;
- ✓ підготовку ведучої освітньої ланки - професорсько-викладацького складу.

На наш погляд, в цьому напрямку можна запропонувати наступний алгоритм нових вимог до професії викладача вищої школи, рис.3.

«Інноваційність» викладача вищої школи полягає у оволодінні такими вміннями:

Гностичними: отримувати нові знання з різних джерел: з досліджень власної діяльності; аналізувати педагогічні ситуації; здійснювати пошукову та евристичну діяльність;

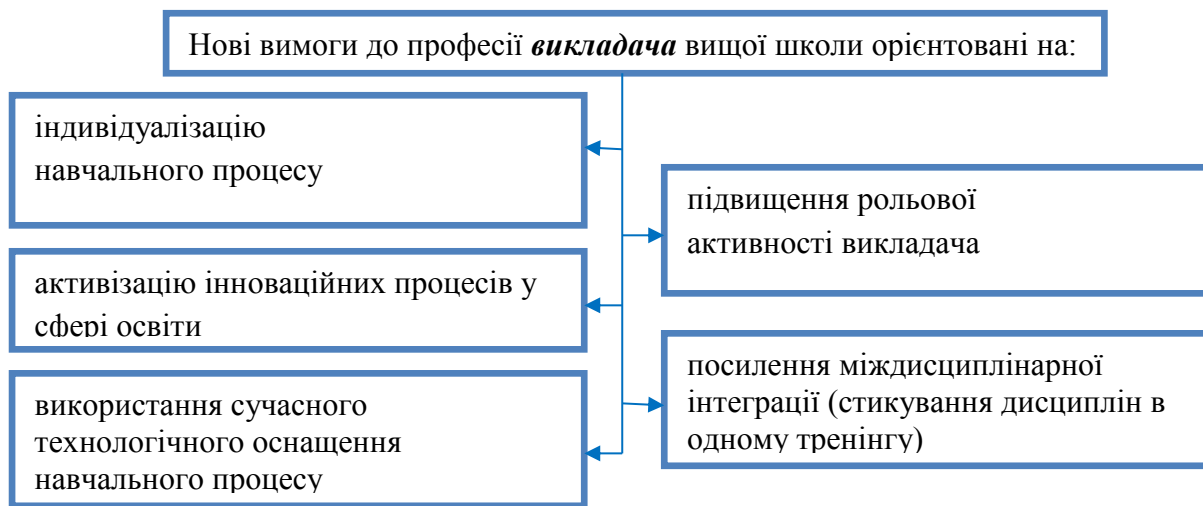

Рис. 3 Сучасні вимоги до професії викладача вищої школи

Проективними: здійснювати перспективне планування, передбачати можливі результати від вирішення системи педагогічних завдань, проектувати зміст навчального курсу, проектувати власну педагогічну діяльність, проектувати навчальний процес, різні підходи до технологій навчання, використовувати інноваційні системи навчання;

Конструктивними: відбирати і структурувати інформацію в тільки розроблених курсів, відбирати форми організації, методи і засоби навчання, здійснювати контроль за навчальною діяльністю студентів;

Організаторськими: організовувати групову та індивідуальну роботу студентів з урахуванням усіх факторів, управляти психічним станом студентів на навчальних заняттях, діагностувати пізнавальні можливості й результати пізнання, здійснювати корекцію навчальної діяльності на основі реалізації принципу індивідуалізації;

Комунікативними: будувати взаємодію, відносини між викладачем та студентами для ефективно організації виховного процесу та досягнення позитивних результатів, встановлювати доброзичливі відносини, мотивувати учасників навчального процесу до майбутньої діяльності тощо.

Сучасне завдання освіти полягає в тому, щоб виховати новий тип студента /фахівця, по суті новий тип людини. Для цього, *необхідно:*

- обов'язкове надання студентам навичок самостійної роботи, вміння аналізувати отримані знання і застосовувати їх на практиці;

- вдосконалити вимоги щодо підготовки студентів – майбутніх висококонкурентних фахівців, які будуть затребувані на ринку праці, рис.4.

Рис.4 Сучасні вимоги щодо підготовки студента – конкурентоспроможного фахівця

Методи стимулювання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності студентів, *на наш погляд*, - це: методи стимулювання інтересу до навчання, методи стимулювання обов'язку і відповідальності. Викладач може і повинен створювати такі ситуації, коли у студентів виникає інтерес до вивчення того чи іншого матеріалу. Формування активності студентів у навчально-пізнавальній діяльності не є справою одного дня і вимагає творчого підходу до справи не тільки викладачів але й студентів.

Досягнення нової якості організації навчального процесу вищого навчального закладу – готовність викладача і студента до творчої діяльності. Для цього, *на наш погляд*, необхідно змінити сам навчальний процес на колективні форми процесу, рис.5.

Для оптимізації розвитку ефективності вищої освіти необхідно створити модель інноваційного навчання з урахуванням компетентнісного підходу, в першу чергу до викладача, і до студента.

Рис.5 Алгоритм досягнення нової якості організації навчального процесу у ВНЗ

Консервативні (традиційні) системи навчання без впровадження інновацій та сучасних технологій втрачають свої позиції. Підготовка та проведення інтерактивного заняття вимагає значну кількість часу для підготовки як у викладача так і у студента. *Для ефективності освітніх технологій у вищій школі в сучасних умовах, на наш погляд, необхідно:*

- ✚ для впровадження сучасних методів у навчальному процесі переглянути норми часу для підготовки інтерактивних занять і для викладачів, так і для студентів;

- ✚ проводити семінари (майстер-клас) для ознайомлення викладачів з новими формами інтерактивних методів у навчальному процесі (розробити методичні вказівки).

На закінчення відзначимо, що основний контроль ефективності вищої освіти й якості підготовки фахівців залишається за ринком праці.